Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

18 ноябрь, шанба, 1995 йил
Сотувда эркин нархда. № 224 (1226)

ЎЗБЕКИСТОН — ГЕРМАНИЯ: ЎЗАРО ИШОНЧ — ҲАМКОРЛИГИМИЗ АСОСИ

Илгари хабар қилинганидек, 14-16 ноябрь кунлари Президент Ислом Каримов раҳбарлигидаги Ўзбекистон делегацияси расмий ташриф билан Германияда бўлди.

Германия Федератив Республикаси Ўзбекистон билан кенг миқёсда иқтисодий ҳамкорликни йўлга қўяётган дунёдаги энг тараққий этган давлатлардан биридир. Шуниси қувончлики, бу ҳамкорлик доимий равишда кенгайиб бормоқда. Мамлакатларимиз ўртасидаги ўтган йилги товар айирбошлаш ҳажми 209,2 миллион АҚШ долларини ташкил этган бўлса, бу курсаткич шу йилнинг тўққиз ойидаёқ 226 миллион АҚШ долларидан зиёд бўлди. Ўзбекистондаги 60 га яқин корхона германиялик сармоячилар иштирокида фаолият кўрсатмоқда. Айниқса, «Мерседес-бенц», «Алкатель», «Сименс» каби фирмалар, К. Аденауэр жамғармаси мустақил Ўзбекистон — Германия ҳамкорлигининг кашшофлари бўлиб, самарали фаолият кўрсатмоқдалар.

Баден-Вюртемберг федерал ери эса Германиянинг энг саноати ривожланган, қудратли музофотларидан бири ҳисобланади. У ўзининг теран маданияти билан ҳам шуҳрат қозонган. Ислом Каримов Германияга ўз ташрифини шу ердан бошлади. Бунинг сабабларидан бири Штутгартдаги «Линден» — музей»да «Буюк ипак йўли ворислари: Ўзбекистон» кўргазмасининг очилиши эди.

Давлатимиз раҳбари 15 ноябрь куни Германиянинг «СЛ» меъморлик — конструкторлик компанияси томонидан ишланган «Имом ал-Бухорий мақбараси» мажмуи лойиҳаси билан танишди. Лойиҳа бош меъмори доктор Бодо Раш билан исломий меъморликнинг ўзига хос жиҳатлари ҳақида суҳбатлашди. Буюк аллома — Имом ал-Бухорийнинг Ислом оламида тутган ўрни беқиёслигини, зеро унинг мақбараси ҳам дунёдаги машҳур қадамжолардан қолишмайдиган даражада бўлиши зарурлигини таъкидлади.

Шундан кейин ўзбекистонлик меҳмонлар Штутгартдаги ҳукумат уйи «Янги қаср» қароргоҳига йўл олдилар. Бу ерда давлатимиз раҳбари Баден-Вюртемберг федерал ери Бош вазири ўринбосари, иқтисодиёт вазири Дитер Шпёри билан учрашди.

— Ўзбекистонга бизнинг қизиқишимиз катта, — деди Д. Шпёри. — Буни шундан билса бўладики, сентябрь ойида Тошкентда ўтган кўргазмада қарийб 100 та фирмамиз қатнашди. Германиянинг иқтисодий қудрати — ўрта ва кичик тадбиркорликнинг тараққий этганидадир. Чунки нисбатан мўъжаз корхоналар бозор талабига тез мослашади. Бизда катта-катта концернлар ҳам ана шундай мустақил бўлинма — кичик корхоналардан иборат. Бу йўлда Баден-Вюртемберг ери ҳукумати ўз тажрибаси билан бажону дил ўртоқлашади.

Мулоқот чоғида Ўзбекистон билан Германия ўртасидаги ҳамкорлик кенгайиб бораётгани қайд этилди. Унинг истиқболлари тўғрисида, хусусан, кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантиришда Ўзбекистон ва Баден-Вюртемберг фирмалари ўртасида алоқа боғлашга келишиб олинди.

Шу куни пойабзаллари оламга машҳур «Саламандер», шунингдек, «АББ», «Круп» концерн ва фирмалари раҳбарлари билан ҳам учрашув бўлди. Ислом Каримов уларга Ўзбекистонда хорижий ишбилармонлар учун яратилган қулай шарт-шароитлар хусусида гапириб берди. Ислом Каримов дунёга донги кетган концернлардан бири «Даймлер — бенц»нинг Штутгарт — Миёрингемдаги қароргоҳига ташриф буюрди. Маълумки, биз билан яқин алоқа боғлаган «Мерседес-бенц» фирмаси ҳам мазкур концерн таркибига киради. Бу ерда концерн раҳбарлари билан мулоқот бўлди.

— Биз «Мерседес-бенц» орқали Германияни кашф этган эдик, — деди Ислом Каримов мулоқотда. — Германия орқали эса Европани кашф этмоқчимиз. Чунки, Германия тимсолида ишончли, сўзида қатъий ҳамкорни кўрамиз. Биргаликдаги фаолиятимизнинг дастлабки натижалари бу фикрни тўла тасдиқлаб турибди. Умуман ўзбек ва немис халқлари ўртасида уйғун жиҳатлар жуда кўп. Бу аввало очиқ кўнгиллик, тартиб-интизомга қатъий риоя қилиш, меҳрибонлик ва, энг муҳими, бир сўзлиликдир. Ана шу фазилатлар ҳамда ўзаро қатъий ишонч ҳамкорлигимизни ривожлантиришга асос бўлади.

— Биз Сизни самимий дўст деб биламиз, — дейди «Даймлер — бенц» концерни бошқаруви раиси Юрген Шремпп Президент Ислом Каримовга — Сизнинг улкан давлат арбоби, сиёсатдон эканингиз, айниқса, иқтисодиёт масалаларини теран тушунишингиз бизга маълум, Ўзбекистондаги сиёсий ислоҳотлардан, уларнинг босқичма-босқич амалга оширилаётганидан, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш борасидаги ҳаракатлардан хабардормиз ва Сизнинг бу йўлингизни тўла эътироф этамиз. Бу соҳада ҳамкорлик қилишга тайёрмиз. Айниқса, менимча, авиация, юк ва йўловчи ташиш, сайёҳлик ва молиявий таъминот соҳаларида ҳамкорликни кенгайтириш учун имкониятларимиз катта. Мен Сизни ҳар хил ғояларни ўртага ташлашдан кўра, уларни амалга оширишни хуш кўрадиган арбоб сифатида биламан. Шундай экан, ҳамкорлигимиз истиқболлари самарали бўлишига ҳеч қандай шубҳа йўқ.

Учрашув ниҳоясида Ўзбекистон Республикаси билан «Даймлер—бенц» концерни ўртасида ҳамкорликни ривожлантириш хусусида битим қабул қилинди. Уни Ўзбекистон Бош вазирининг ўринбосари Ў. Султонов ва концерн таркибига кирувчи «Дебис АГ» фирмаси бошқаруви раиси К. Манголд имзоладилар.

Президентнинг Германияга бу галги ташрифи дастуридан иқтисодий масалалардан ташқари, маданий тадбирлар ҳам кенг ўрин олганди.

— Маданиятни камол топтирмасдан иқтисодиётда юксак натижаларга эришиб бўлмайди, — деди Ислом Каримов. — Бу гап давлатлар ўртасидаги алоқаларга ҳам тегишли. Чунки, ҳар бир давлат ким билан ҳамкорлик қилаётганини, мазкур халқнинг руҳиятини, табиатини, қисқача айтганда, маданиятини билиши керак. Шу маънода, Германия бизга ҳам сиёсий, ҳам иқтисодий жиҳатдан, ҳам буюк маданияти билан ишончли ҳамкор бўла олади. Қолаверса, мен БМТнинг 50 йиллигига бағишлаб Нью-Йоркда ўтказилган тантанали йиғилишда Германия Федератив Республикасини Хавфсизлик кенгашига доимий аъзо бўлиши ҳақидаги таклифни бежиз олға сурмадим. Зеро, Германия бунга ҳар жиҳатдан муносибдир.

«Линден-музей» Баден-Вюртемберг ерининг энг нуфузли маданий марказларидан биридир. Бу ерда «Буюк ипак йўли ворислари: Ўзбекистон» кўргазмасининг очилиш маросими бўлди. Кўргазмага қўйилган осори атиқалар Туронзамин халқларининг қарийб уч минг йиллик тарихи ҳақида ҳикоя қилади. Маросимда Президент Ислом Каримов бой тарихий меросимиз, халқимиз руҳиятининг ўзига хос жиҳатлари ҳақида гапирди. Ал-Хоразмий, Беруний, Ибн Сино, Амир Темур, Улуғбек каби буюк салафларимизнинг давлатчилик, маданият, илм-фан тараққиётига қўшган улкан ҳиссаси ҳақида батафсил сўзлади. Мазкур кўргазма ўзбек ва немис халқларини бир-бирига яқинлаштиришда муҳим аҳамият касб этишини таъкидлади. Қадимий Буюк ипак йўли қайта тикланиб, Шарқ билан Ғарб халқларига нафақат моддий товарлар, балки маърифат ва маданият, фаровонлик ва саодат элтувчи йўл бўлиб қолишига ишонч билдирди.

Ислом Каримов Германия Федерал Президенти Роман Герцог ҳамроҳлигида кўргазмани кўздан кечирди. Ўзбек санъаткорлари йиғилганлар учун концерт намойиш этди.

16 ноябрь куни мамлакатимиз делегацияси аъзолари Германия Федератив Республикаси пойтахти — Бонн шаҳрига келдилар. Ислом Каримов ўзи учун ажратилган «Петерсберг» ҳукумат қароргоҳида Германия Федератив Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги давлат котиби Л. Шомейрус билан учрашди. Суҳбатда мамлакатларимиз ўртасидаги иқтисодий алоқаларни янада такомиллаштириш борасида фикрлашилди.

Сунг Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов ҳамда делегация аъзолари Германия Федерал Президентининг «Ҳаммершмидт» қароргоҳига йўл олдилар. Ўзбекистон ва Германия байроқлари билан безатилган қароргоҳ олдидаги майдонда Президент Ислом Каримовни расмий кутиб олиш маросими бўлди. Фахрий қоровул саф тортди. Икки давлат мадҳиялари янгради. Қароргоҳда Ислом Каримов ва Роман Герцогнинг якка-якка суҳбати бўлиб ўтди. Ислом Каримов қароргоҳдаги фахрий меҳмонлар китобида дастхат қолдирди. Германия Федерал Президенти юксак мартабали меҳмон шарафига қабул маросими уюштирди. Маросимда Германия Федерал Президенти Роман Герцог ва Ўзбекистон Республикаси Президенти нутқ сўзлади.

Шу куни Ислом Каримов Германия Федератив Республикаси парламенти - Бундестагда бўлди. Бундестаг парламентнинг юқори палатаси бўлиб унга 600 депутат сайланади. Қуйи палата эса мамлакатнинг 16 федерал ерлари вакилларидан иборатдир. Бу ерда Ислом Каримов ГФР Бундестаги раиси Рита Зюсмут билан учрашиб, парламент фаолияти билан танишди. Шундан сўнг «Петерсберг» қароргоҳида Ўзбекистон ва Германия расмий делегациялари музокаралари ниҳоясида қабул қилинган ҳужжатларни имзолаш маросими бўлди. Ўзбекистон Республикаси ва Германия Федератив Республикаси ўртасида ҳаво йўли ҳақидаги ҳамда уюшган жиноятчиликка, терроризмга ва ўта хавфли жиноятларга қарши кураш борасида ҳамкорлик тўғрисидаги ҳукуматлараро ҳужжатларни Ўзбекистон ташқи ишлар вазири А. Комилов, Германия ташқи ишлар федерал вазири К. Кинкель, Германия ички ишлар вазирлиги давлат котиби К. Шельтер имзоладилар.

Президент Ислом Каримов Германия ташқи ишлар федерал вазири К. Кинкель билан суҳбатлашди. Суҳбатда давлатларимиз ўртасидаги ҳамкорликни янада кенгайтириш, уни фирма ва концернлар даражасидан мамлакатлар миқёсига кўтариш масалалари муҳокама этилди.

...Ташриф кунлари Штутгартда ҳам, Боннда ҳам ҳаво халқларимиз қалбини акс эттирган каби очиқ, ёруғ бўлди. Сафар ниҳоясида эса ёмғир ёға бошлади. Ёмғир қут-барака рамзи дейдилар. Табиат ҳам ҳамкорлигимизга ривож, халқларимизга бахт ва фаровонлик тилаётган бўлса, не ажаб.

* * *

17 ноябрь куни Президент Ислом Каримов Тошкентга қайтиб келди.

Аҳмад ТОШХЎЖАЕВ,
ЎзА махсус мухбири.
Тошкент — Штутгарт — Бонн — Тошкент.

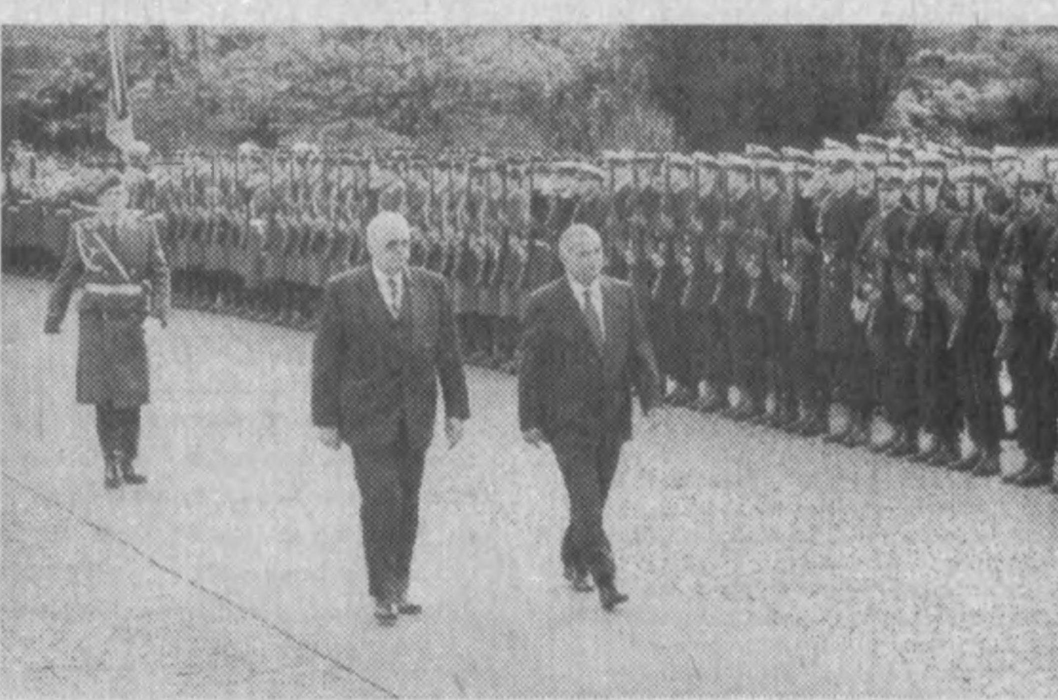

СУРАТЛАРДА: кутиб олиш маросими; ГФР ташқи ишлар федерал вазири К. Кинкель билан.

Ф. ҚУРБОНБОЕВ олган суратлар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ НУТҚИ

Федерал Президент жаноби олийлари!

Муҳтарам хонимлар ва жаноблар!

Германия диёрида делегациямизга кўрсатилган қайноқ ва самимий меҳмондўстлик учун чин дилдан миннатдорлик билдиришимга ижозат бергайсизлар.

Энг аввало Ўзбекистон — Германия алоқаларининг ривожланиш жараёни тобора қизғин паллага кираётганини алоҳида мамнуният билан қайд этмоқчиман.

Ҳамкорлигимиз атиги бир неча йил бурунгина бошланган бўлишига қарамай, биз бугуноқ бу ҳамкорлик ўзаро фойдали ҳамда Германиянинг ҳам, Ўзбекистоннинг ҳам узоқ муддатли манфаатларига мос экани тўғрисида хулоса чиқаришимиз мумкин.

Германиянинг Европада ҳам, бутун дунёда ҳам улкан нуфузга эга экани унинг иқтисодий қудрати билангина эмас, бу давлатнинг маънавий ва маданий мероси бойлиги билан ҳам изоҳланади.

Шунинг учун ҳам ҳамкорлигимиз тўғрисида гапирар эканмиз, биз тобора мустаҳкамланиб бораётган савдо-иқтисодий алоқаларнигина эмас, маданият, санъат, таълим ва илм-фан соҳасидаги ўзаро алоқаларни ҳам назарда тутамиз.

Кеча Буюк ипак йўлига бағишланган кўргазманинг очилиш маросимида иштирок этар экансиз, бизнинг ўлкамиз қадим-қадимдан Ғарб-Шарқ мамлакатларини боғловчи кўприк бўлиб хизмат қилганига ўзингиз ҳам амин бўлган бўлсангиз керак, жаноб Президент.

Бугунги кунда биз Буюк ипак йўли анъаналарини қайтадан тикламоқчимиз.

Мамлакатимиз мустақилликка эришганидан сўнг Ғарб учун ҳам, Шарқ учун ҳам очиқ бўлиб қолди. Биз барча мамлакатлар билан ўзаро фойдали шериклик асосида ҳамкорлик қилишга тайёрмиз, ҳозир жуда кўп мамлакатлар билан ана шундай ҳамкорлик қиляпмиз ҳам.

Алоқаларимиз ҳақида гапирар эканман, мен гуманитар алоқаларни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратишни истар эдим. Чунки мана шу алоқаларни ривожлантириш орқалигина Буюк ипак йўлини янги мазмунда тиклаш, рамзий қилиб айтадиган бўлсак, унга иккинчи ҳаёт бахш этиш мумкин бўлади.

Шу муносабат билан, назаримда, бугун имзоланадиган Ўзбекистон Республикаси ҳукумати билан Германия Федератив Республикаси ҳукумати ўртасидаги ҳаво йўли ҳақидаги битим муҳим аҳамият касб этади.

Биз Германия ва бошқа Европа мамлакатлари билан бу соҳадаги ҳамкорликнинг кенгайиши бизга яна Шарқ билан Ғарбни боғловчи муҳим йўлларнинг ўртасида туриш имконини беради, деб умид қиламиз. Эндиликда бу йўллар карвон сўқмоқларидан эмас, энг замонавий ҳаво лайнерлари солган осмон йўлларидан иборат бўлади.

Муҳтарам Федерал Президент жаноблари!

Бутун жамиятимиз оёққа туриш, янгиланиш руҳи билан яшамоқда. Биз ислоҳотлар йўлидаги дастлабки, энг қийин, бироқ шу билан бирга энг муҳим босқични босиб ўтдик.

Бу йўлдаги энг улкан ютуғимиз — Ўзбекистонда ўтказилаётган ислоҳотларнинг тобора юксалиб бораётгани, халқимизнинг бу ислоҳотларни қўллаб-қувватлаётганидир.

Ислоҳотлар аллақачон сезиларли натижалар бермоқда. Миллий даромаднинг ярмидан кўпроғини, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши ва савдонинг деярли бутун ҳажмини тобора ўсиб бораётган давлатга қарашли бўлмаган сектор бермоқда.

Ўртача ва йирик давлат корхоналарини акционерлик жамиятларига айлантириш жадал бормоқда. Хорижий фуқаролар ҳам бу корхоналарга тегишли қимматли қоғозларга эга бўлиши мумкин.

Миллий валютани мустаҳкамлаш ва пул қадрсизланишининг олдини олиш борасида ҳам улкан ишлар амалга оширилмоқда. Пул қадрсизланиши даражаси йил бошида 16 фоиздан ортиқ бўлган бўлса, бугунги кунда у ойига атиги бир фоизни ташкил этмоқда.

Ўзингиз яхши биласизки, тоталитар тизимдан эркин бозор иқтисодиётига, демократик фуқаролар жамиятига ўтишнинг тайёр моделлари йўқ ва бўлмайди ҳам.

Биз ҳозир сиёсий, иқтисодий, ижтимоий янгиланишларнинг дастлабки босқичида турганимизни яхши англаймиз.

Биз учун энг муҳими — кишилар тафаккури, уларнинг фикрлаш тарзини ўзгартириш, биз учун ҳали янги бўлган демократик қадриятларни уларнинг шуурига сингдиришдан иборат.

Мен бир нарсага аминман: мамлакатимизда мулкдорлар синфи, шуни алоҳида таъкидламоқчиманки, майда ва ўртача мулкдорлар синфи пайдо бўлганидагина (барчанинг қашшоқона тенглиги эмас) жамиятимизнинг фаровонлик ва демократия сари барқарорлик билан ва дадил бора олишини таъминлаш мумкин бўлади.

Ўзбекистонда истиқомат қилаётган ҳар бир киши учун фақатгина барқарорлик ва хавфсизлик, миллий ва фуқаролар тотувлигигина республикада ислоҳотлар ва янгиланишларнинг муҳим гарови ҳисобланади, деган оддий ҳақиқат аён бўлиб қолган.

Биз янгиланиш, ҳуқуқий давлат қуриш йўлидан дадил ва изчиллик билан бормоқдамиз.

Бир нарсани таъкидламоқчи эдим: гарчи биз иқтисодиётни ислоҳ қилиш бўйича ўз йўлимизни танлаган бўлсак-да, Германия сингари иқтисодий жиҳатдан ривожланган мамлакатлар тажрибасига катта қизиқиш билан қараймиз. Биз Германиянинг Конрад Аденауэр жамғармаси, кўпгина банклари, компаниялари ва албатта Германиянинг мамлакатимиздаги элчихонаси сингари нуфузли муассасалари Ўзбекистондаги янгиланишлар ва ислоҳотларга қўшаётган улкан ҳиссасини миннатдорлик билан қайд этишни истар эдик.

Ўзбекистон — Германия муносабатлари ҳақида гапирар эканмиз, биз Германия Европа Иттифоқининг йирик мамлакати ўларoқ Ўзбекистон Республикасининг Европадаги ташқи сиёсатида ўз манфаатларини амалга оширишида кўмаклашишга қодирлиги, Ўзбекистон Республикаси эса, ўзининг Марказий Осиёда тутган жўғрофий-сиёсий мавқеидан келиб чиққан ҳолда, ГФРнинг минтақамиздаги манфаатларини амалга оширишдаги интилишларида ишончли шерик бўла олишини назарда тутамиз.

БМТнинг яқинда нишонланган 50 йиллик юбилейи жаҳон ярим аср мобайнида қанчалар ўзгариб кетганини кўрсатди. Янги шарт-шароит, Германиянинг халқаро ҳаётда тутган янгича ўрнини ҳисобга олган ҳолда биз Бирлашган Миллатлар Ташкилотини қайта ташкил этиш ҳамда Германияни БМТ Хавфсизлик кенгашининг доимий аъзолари сафига киритиш зарурлигига қатъий амин бўлдик.

Германиянинг ташқи сиёсати, кўплаб оламшумул долзарб муаммоларни ҳал этишда унинг иштироки кўпайиши — юз бераётган жараёнларга улкан таъсир кўрсатаётгани бугунги кунда барчага аёндир.

Мамлакатингиз амалга ошираётган фаол халқаро гуманитар сиёсат ҳам ҳайратомуздир.

Шу муносабат билан, Сизнинг, жаноб Президент, ҳомийлигингизда фаолият кўрсатаётган «Германия агро акция» ташкилотини алоҳида қайд этишни истар эдим. Ўзбекистон ўтган ойда бу ташкилот билан ҳамкорлик ҳақида битим тузди.

Федерал Президент жаноби олийлари!

Шу йил бошида Давосда сўзлаган нутқингизда Сиз халқаро жиноятчиликни, шу жумладан наркотик моддалар савдоси ва сиёсий терроризмни ҳам, жиловлашга эътиборни қаратган эдингиз. Сиз бу муаммо қийинчиликлардан кўз юмишни эмас, воқеаларни олдиндан кўра билиш ва уларнинг олдини ола билишни талаб этишини қайд этган эдингиз. Ҳақиқатан ҳам фалокат оқибатларини тугатишдан кўра, унинг олдини олиш осонроқ кечади.

Бу масалада бизнинг нуқтаи назарларимиз бир-бирига мосдир. Бугун Ўзбекистон Республикаси ҳукумати билан Германия Федератив Республикаси ҳукумати ўртасида уюшган жиноятчилик, терроризм ҳамда бошқа хавфли жиноят турларига қарши курашда ҳамкорлик тўғрисида битим имзоланишини мамнуният билан қайд этишим мумкин.

Мазкур битим бу ишга масъул тузилмаларимиз ўртасида ҳозирнинг ўзидаёқ мавжуд бўлган ўзаро ҳаракатларга ҳуқуқий асос бахш этади.

Муҳтарам Федерал Президент жаноблари!

Сизнинг шу йил апрель ойида Ўзбекистонга ташриф буюришингиз ўзаро муносабатларимизга кучли туртки бўлди. Шу билан бирга бу ташриф Сиз ҳамда рафиқангиз ҳақида камтарин ва самимий, юксак заковат ва маданиятга эга инсонлар деган ўчмас таассурот қолдирди.

Германия раҳбарлари ҳақида гапирар эканмиз, биз Германия халқи, ўзимиз узоқ муддатли ва ишончли алоқалар ўрнатмоқчи бўлган давлат ҳақида фикр қиламиз.

Бизнинг мазкур босқичдаги асосий вазифамиз — ўртамизда эришилган аҳдномаларни тезроқ ҳаётга татбиқ этишдан иборат. Биз мана шу йўлдан боравершига қатъий аҳд қилганмиз.

ГЕРМАНИЯ ФЕДЕРАТИВ РЕСПУБЛИКАСИ ФЕДЕРАЛ ПРЕЗИДЕНТИ РОМАН ГЕРЦОГ НУТҚИ

Жаноб Президент,

Муҳтарама Каримова хоним,

Боннга хуш келибсиз. Сизнинг икки ярим йил аввал Германияга буюрган дастлабки ташрифингиз ҳали ёдимиздан чиққани йўқ. Ўзбекистон мустақиллигининг шу қисқа даврида Сизнинг Боннга иккинчи марта келишингиз ҳам мамлакатларимиз ўртасидаги яхши ва тез ривожланаётган муносабатларнинг белгисидир.

Мен ва рафиқам шу йил апрель ойида — Ўзбекистонга буюрган расмий ташрифимизни мамнуният билан эслаймиз. Ўшанда Сиз бизни ҳайратга соларли даражада меҳмондўстлик билан кутиб олган эдингиз. Самарқанд ва Бухоронинг ажойиб тарихий меъморлик ёдгорликлари ҳали кўз ўнгимизда турибди, улар бизнинг назаримизни Улуғбек ва Темур даврига қаратган эди.

Кеча Штутгартда Сиз билан биргаликда Буюк ипак йўли ҳақида ҳикоя қилувчи ажойиб кўргазмани очиш шарафига муяссар бўлган пайтимда ўша манзаралар яна кўз олдимда намоён бўлди. Бу кўргазма кўп немисларни мамлакатингизнинг узоқ ва жозибали тарихи билан таништиради.

Ўзбекистон мустақил давлатга айланганидан хурсандмиз. Бу давлатни барпо этиш чоғида демократия ва фикрлар хилма-хиллиги йўлини қатъий танлаб олдингиз. Биз бу йўлнинг тўғрилигига ишонамиз ва Сизнинг бу йўналишдаги ҳозирча оҳиста қўяётган қадамларингизни зўр ҳурмат билан кузатиб турибмиз. Турли фикрларни ифода этиш мумкин бўлган демократик жамият давлат барқарорлигининг энг ишончли кафолати эканлигига ишончимиз комил.

Германия билан Ўзбекистон фақат икки томонлама асосда эмас, шу билан бирга Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти доирасида ҳам, шунингдек Шимолий Атлантика ҳамкорлик кенгашида ҳам ҳамкорлик қилиб келмоқда. Марказий Осиёда хавфсизликни олис келажаккача мустаҳкамлашнинг турли йўллари мавжуд. Шу йилнинг сентябрь ойида Тошкентда Марказий Осиё хавфсизлиги борасида ўтказилган семинар бу ишга Сиз қўшган ҳиссадир. Бу иш эндиликда Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти доирасида давом этиши керак. Биз ишончни мустаҳкамлаш чоралари ва хавфсизлик соҳасида Сизга маслаҳатларимиз ва тажрибамиз билан ёрдам беришга тайёрмиз.

Буюк ипак йўли олдинги асрларда бири-биридан олисда жойлашган Ўзбекистон ва Германия каби мамлакатлар ўртасида иқтисодий алоқалар мавжуд бўлганининг далил-исботларидан бири холос. Ҳозирги кунда мамлакатларимиз ўртасидаги савдо-сотиқ тез ривожланаётганидан фахрланв оламиз. Бир қанча немис фирмалари ҳозирнинг ўзидаёқ Ўзбекистонда ё ўз лойиҳалари билан, ёки қўшма корхоналар бўйича шерик сифатида иш олиб бормоқда.

Сизга маълумки, тадбиркорларимиз хорижда давлат ҳокимиятининг кўрсатмаси билан эмас, балки иқтисодиёт ижобий тарзда ривожланишига ишонч ҳосил қилгандагина фаоллик кўрсатади. Демоқчиманки, немис фирмаларининг Ўзбекистонга қизиқиши унинг келажагига бўлган ишончнинг белгисидир. Равшанки, биз бундан буён ҳам иқтисодиёт тараққиёти учун яхши шароит яратишга биргаликда кўмаклашишимизга тўғри келади.

Мамлакатингиз ва қўшниларингизнинг Совет Иттифоқи парчаланиши натижасида кўп сонли эски савдо алоқалари узилиб қолгандан сўнг янги иқтисодий маконни барпо этишга қаратилган саъй-ҳаракатларингизни зўр қизиқиш ва ҳайрихоҳлик билан кузатиб турибмиз. Биз Европада божхона тўсиқлари савдо-сотиқда иштирок этувчи барча шерикларнинг иқтисодий тараққиётига узоқ муддат зарар етказади деган, хулосага келганмиз. Бироқ, савдо муносабатларини сиёсий муносабатлар каби, барча шерикларнинг тенг ҳуқуқлилиги асосида ривожлантиришимиз зарур. Иқтисодий устунликдан сиёсий мақсадларни кўзлаб фойдаланиш мумкин эмас.

Сизнинг мамлакатингизда қирқ мингга яқин немислар яшайди. Бу немисларнинг кўпчилиги ёки уларнинг ота-оналари Ўзбекистонга уруш вақтида халқларни ялпи кўчириш натижасида бориб қолган. Сизнинг ватандошларингиз Германия бошлаган урушдан, қатағондан ўзлари азоб тортганларига қарамай, немисларни меҳмондўстлик билан қабул қилиб олишди. Биз бундан жуда миннатдормиз.

Ана шу аҳолининг қисман кўчиб кетаётганини Ўзбекистон ўзи учун зарар деб тушунаётганини биламан. Кўчиб келаётган немисларнинг Германияда кўникиб кетиши ҳам осон эмас. Эшикларимиз немислар учун ҳамиша очиқ, шу билан бир вақтда биз мамлакатингиздаги немислар узоқ келажакда ҳам Ўзбекистонда бой-бадавлат ва тенг ҳуқуқли фуқаро сифатида яшаш имкониятига эга бўлишлари учун Сизлар билан ҳамкорлик қилишни хоҳлаймиз. Германия-Ўзбекистон ҳукуматлараро қўшма комиссиясининг ўтган ҳафтада Боннда бўлиб ўтган биринчи сессияси шу мақсадга хизмат қилди. Биз сизлар билан ҳамкорликни давом эттиришни хоҳлаймиз.

Президент ва Каримова хоним, Сизларга эсон-омонлик тилайман. Германия билан Ўзбекистон ўртасидаги яхши муносабатлар янада ривожланаверсин.

ЮНЕСКО ЯНГИ АСР БЎСАҒАСИДА

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг маориф, фан ва маданият масалалари буйича конференцияси — ЮНЕСКО устави қабул қилинганидан буён ўтган 50 йиллик фаолияти мобайнида ушбу обрўли ташкилот жаҳон маданияти тараққиётининг марказига айланиб қолди, десак муболаға бўлмайди. У ер юзида умуминсоний қадриятларнинг қарор топишига, маориф ва илму фаннинг равнақига муносиб ҳисса қўшди. ЮНЕСКОнинг ярим асрлик фаолияти сиёсий ва жуғрофий жиҳатдан доимий ўзгаришлар сари юз тутиб турган заминимиз тарихи билан уйғунлашиб кетади. Ушбу нуфузли ташкилот 25 октябрь -15 ноябрь кунлари Парижда бўлиб ўтган 28-Бош конференциясида ўзининг янги аср бўсағасида амалга ошириладиган фаолият дастурларини ишлаб чиқди.

28-Бош конференция ЮНЕСКО низоми қабул қилинганининг 50 йиллигига тўғри келгани билан ҳам алоҳида аҳамиятга эга бўлди. Анжуманда ЮНЕСКОга аъзо 183 мамлакат делегацияси иштирок этди. Маълумки, ушбу конференцияда ЮНЕСКО тарихида биринчи марта Ўзбекистон делегацияси иштирок этди. Делегацияга Ўзбекистон Бош вазири ўринбосари, ЮНЕСКО ишлари буйича республика миллий комиссияси раиси С. Саидқосимов бошчилик қилди.

Анжуманда ЮНЕСКОнинг долзарб стратегияси ишлаб чиқилди ва қабул қилинди. Инсоният олдидаги кенг кўламли муаммоларни чуқур таҳлил қилиш асосида ва ЮНЕСКО низомидан келиб чиқиб 1996—2001 йилларга мўлжалланган вазифалар ҳамда унинг асосий йуналишларини белгилаб берувчи мазкур стратегия яратилди. Долзарб стратегия учта икки йиллик дастурдан ташкил топган.

ЮНЕСКОнинг умуминсоний тараққиётга кўмаклашув стратегияси маорифни равнақ топтириш, омма орасида билим тарқатиш, маданий бойликларни асраш, ижодкорликни рағбатлантириш, ахборот алмашиш ва коммуникацияни ривожлантиришни кузда тутади. Ер юзида тинчликни мустаҳкамлаш стратегияси эса инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, демократиялаштириш жараёнини қўллаб-қувватлаш, миллий маданиятларнинг ўзаро мулоқотига кўмаклашиш, можароларнинг олдини олиш, вайронагарликни тугатишдан иборатдир.

Шунингдек, Бош конференцияда ЮНЕСКОнинг икки йиллик бюджети тасдиқланди. Унга кўра маориф, фан, маданият ва коммунукацияни ривожлантириш бўйича тўртта йирик дастур амалга оширилади.

ЮНЕСКОнинг Марказий Осиё, жумладан Ўзбекистон тарихи ва бой маданий меросига катта қизиқиш билдираётгани маълум. Бу бежиз эмас, албатта. ЮНЕСКО ўзбек халқнинг бой маданий меросини ўрганиш ва уни дунёга танитиш борасидаги Ўзбекистон ҳукуматининг ташаббусини қўллаб-қувватлади. Буюк бобомиз Амир Темурнинг 660 йиллигини 1996 йили ЮНЕСКОнинг Париждаги қароргоҳида нишонлаш, 1997 йили Бухоро ва Хиванинг 2500 йиллигини тантана қилиш мазкур нуфузли ташкилот календарига киритилди.

28-Бош конференция ЮНЕСКО тарихида илк марта Марказий Осиё мамлакатлари учун махсус дастур қабул қилди. Дастурда Марказий Осиёнинг қадим тараққиётини урганиш, уни тиклаш ва жаҳон жамоатчилиги орасида кенг тарғиб қилиш режалаштирилган.

Ўзбекистон билан ЮНЕСКО уртасидаги ҳамкорлик уфқлари жуда кенг. Шу йили Самарқандда Марказий Осиё талқиқотлари халқаро институтининг очилиши, «Ипак йўли-мулоқот йўли» дастури доирасида амалга оширилаётган тадбирлар, Орол денгизи муаммосини бартараф этиш борасида илмий-тадқиқот ишларининг олиб борилиши — буларнинг барчаси ЮНЕСКО номи билан боғлиқдир.

«ЮНЕСКО узбек халқининг қадимий тарихи, маданияти ва санъати, аждодларимизнинг жаҳон билимлар хазинасига қушган ҳиссасига алоҳида эътибор бермоқда ва бунинг учун мамлакатимиз халқи беҳад миннатдордир», деган эди Президент Ислом Каримов. Дарҳақиқат, ЮНЕСКО халқимизнинг маданий-маънавий қадриятларини жаҳон жамоатчилигига етказишда улкан ишларни амалга оширди. Бу ЮНЕСКОнинг жаҳон халқлари ўртасидаги маданий алоқаларни ривожлантириш, уларнинг ўзаро ҳамжиҳатлигини мустаҳкамлаш йўлидаги мақсадига тўла ҳамоҳангдир. Унинг 28-Бош конференциясида қабул қилинган ҳужжатлар янгидан-янги хайрли мақсадларни амалга оширишда муҳим дастур бўлиб хизмат қилиши аниқ.

(ЎзА).

Туркистон — умумий уйимиз

Бақо СОДИҚОВ:

АНЪАНАЛАР ДАВОМ ЭТАДИ

Маълумки, Марказий Осиё давлатлари илмий-адабий жамоатчилигининг ташаббуси билан 20-22 ноябрь кунлари Тошкентда минтақада истиқомат қилувчи қардош халқлар вакилларининг қурултойи бўлиб ўтади. Минтақа миқёсидаги бундай нуфузли маданий тадбирни ўтказишдан асосий мақсад халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва қардошликни янада мустаҳкамлаш, муштарак анъаналар ва маданиятларнинг ривожланишига кенг йўл очишдир.

Қурултой арафасида ЎзА мухбири Тожикистон делегацияси вакили — таниқли кинорежиссёр, Тожикистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Рудакий номидаги давлат мукофоти соҳиби Бақо СОДИҚОВнинг дил сўзларини ёзиб олди.

— Марказий Осиё давлатлари фан, маданият, адабиёт ва санъат арбобларининг ташаббуси билан ҳукуматга алоқадор бўлмаган «Туркистон халқлари маданияти форуми» минтақавий ҳаракати ташкил этилгани айни муддаодир. Биз барча муваффақиятларимизни баҳам кўриб, фикрлашиб, тажриба алмашиб ижод қилиш имкониятига эга бўлдик. Дарҳақиқат, халқларимиз азалдан қондош, динимиз бир, урф-одатларимиз, удумларимиз ҳам бир-бирига ўхшаш, санъатимиз ва маданиятимиз бир олманинг икки палласидек. Мен олий маълумотни Ўзбекистонда — Тошкент санъат институтида олдим. Ижодий фаолиятимни эса Душанбеда — «Тожикфильм» киностудиясида режиссёрликдан бошладим. Мана, қарийб ўттиз йил мобайнида кўплаб фильмлар яратдим. Шуни фахр билан айтишим лозимки, бу асарларимнинг асосий қисмини Марказий Осиё республикаларидаги касбдошларим билан ҳамкорликда яратганман. Ўзбек киночилари билан «Бухорои шариф», «Жазира», «Имом Бухорий» бадиий фильмларини суратга олдик. Бу фильмларни яратишда актёрлар ҳам, операторлар, техник ходимлар ҳам икки республика вакилларидан иборат бўлди. Бундай яқин ҳамкорлик бирбиримиздан ўрганиб, ижодимизни янада равнақ топтиришда қўл келмоқда.

Марказий Осиё минтақасида тинчлик ва осойишталикни сақлаш, бу ердаги мустақил давлатлар ўртасида иқтисодий, маданий ҳамкорликни ривожлантириш, бир улкан чинор шохлари бўлган халқларимизнинг тотувлигини асраш бугунги минтақавий сиёсатнинг муҳим жиҳатларидан биридир. Халқларимиз бир тан, бир жон бўлиб биргалашиб ҳаракат қилсагина кўзланган мақсадга эришамиз. Бунинг учун Марказий Осиёнинг санъаткорлари, ёзувчилари, умуман, барча зиёлилари биргалашиб ижод қилиши, ўзаро борди-келдиларни янада ғуркиратиб, қадимий анъаналаримизни давом эттириши лозим. Тошкентда ўтказилажак халқаро анжуман — «Туркистон халқлари маданияти форуми»нинг биринчи қурултойи шу мақсадни амалга оширишга, ўзаро алоқаларни ривожлантириш, халқларимизни янада яқинлаштиришга катта ҳисса қўшади, деган умиддаман.

(ЎзА).

ОЛАМДА НИМА ГАП?

МУЗОКАРАЛАР ЎТКАЗИШГА ЧАҚИРДИ

БМТ Хафсизлик Кенгаши Грузия билан Абхазияни тезроқ сиёсий музокаралар ўтказишга чақирди.

Ушбу қарор БМТ Бош котиби Бутрос Бутрос Ғолийнинг «Абхазиядаги вазият ҳақида» Хавфсизлик Кенгашига тақдим қилган навбатдаги маърузасидан кейин қабул қилинди.

ҚОЧИБ КЕТИШГА УРИНГАНЛИГИ САБАБЛИ

«Мехидриани», («Чавандозлар») ҳарбийлашган ташкилотнинг йўлбошчиси Жаба Иоселиани хорижга қочиб кетишга уринганн сабабли ҳибсга олинди, деб хабар қилади Грузия прокуратураси матбуот маркази.

Хабарда таъкидланишича, у шу йилнинг 29 августида Грузия давлат раҳбари Эдуард Шеварднадзега уюштирилган суиқасдга алоқадорликда гумон қилинмоқда.

МАЖБУРИЯТНИ БАЖАРИБ КЕЛМОҚДА

Югославия Босния сербларн назоратидаги ҳудудларда чегараларни ёпиб туриш ҳақидаги мажбуриятни бажариб келмоқда, деди Хавфсизлик Кенгаши вакили Эл-Хусаиби бўлиб ўтган маслаҳат кенгашидан сўнг журналистларга.

Унда Россиянинг вакили яна бир бор халқаро ҳамжамиятни Югославияга қарши қўлланилаётган иқтисодий жазо чораларини бекор қилишга чақирди.

ҲАЛОКАТ САБАБЛАРИ ТЕКШИРИЛМОҚДА

Венесуэла пойтахти Каракасда юз берган авиаҳалокат натижасида 6 киши ҳалок бўлди.

Кичик ҳажмдаги мазкур самолётда республика президенти Рафаэл Кальдерининг шахсий экипажи бўлиб, самолёт «Либертадор» ҳарбий ҳаво кучлари қароргоҳига учаётганида ерга қулаб тушган. Мутахассисларнинг фикрича, ушбу ҳалокатнинг сабаблари фақат чуқур текширувлардан кейингина маълум бўлиши мумкин.

КЎПЧИЛИК ОВОЗ БИЛАН...

Франция Миллий Мажлиси депутатлари кўпчилик овоз билан Ален Жюппе ҳукуматига ишонч билдирди.

Мазкур масала Бош вазирнинг ўзи томонидан мамлакатда ижтимоий таъминот тизимида ислоҳотлар ўтказиш ҳақидаги киритган таклифи туфайли Франция қуйи палатаси муҳокамасига қўйилган эди.

...БОШИ БЕРК КЎЧАГА КИРИБ ҚОЛДИ

АҚШ ҳарбий ҳаво кучларининг Дейтон шаҳри яқинида жойлашган қароргоҳида Босния бўйича олиб борилаётган музокаралар боши берк кўчага кириб қолди.

Музокаралар ҳафта охирларига келиб тўхтаб қолиши мумкин, дейилмоқда мазкур хабарда. Айни пайтда эса Сербия, Хорватия ҳамда Босния ва Герцеговина раҳбарлари ватанларига қайтиш тараддудига тушиб қолишди.

БЎЛАЖАК САФАР БОШҚА ВАҚТГА ҚОЛДИРИЛДИ

АҚШ Президенти Билл Клинтон Япония Бош вазири Томиити Мураямага Японияга бўлажак сафарини бошқа вақтга қолдирганини телефон орқали маълум қилди.

АҚШ маъмурияти раҳбари шу йилнинг 18-19 ноябрида Осака шаҳрида бўлиб ўтадиган Осиё-Тинч уммони иқтисодий ҳамкорлиги ташкилотига аъзо давлатлар раҳбарларининг учрашувига боришни режалаштирган эди.

ЎЗ НОМЗОДИНИ КЎРСАТИШНИ КЎЗДА ТУТМАГАН

«Мадрид НАТО Бош котиби лавозимига ўз намзодини кўрсатишни кўзда тутмаган», деди Испания ҳукумат раҳбари Фелипе Гонсалес.

Шунингдек, мазкур масала ҳукумат мажлисида ҳам, социалистик партия раҳбарлари ўртасида ҳам муҳокама этилмаган, дея таъкидлади у Страсбургда бўлиб ўтган матбуот анжуманида.

РЕСПУБЛИКА ВАЛЮТА БИРЖАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Валюта биржасида 1995 йил 17 ноябрда бўлиб ўтган савдода Ўзбекистон Республикасининг хорижий валютада операцияларни амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган банклари иштирок этди.

Сотув ҳажми 34,88 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бир АҚШ долларининг қиймати — 34,80 сўм даражасида қайд этилди.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1995 йил 18 ноябрдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:*)

1 Австралия доллари	25,77
1 Австрия шиллинги	3,52
1 Англия фунт стерлинги	54,11
10 Бельгия франки	12,05
1 Голландия гульдени	22,13
10 Греция драхми	1,50
1 Дания кронаси	6,39
1 АҚШ доллари	34,80
1 Миср фунти	10,24
1 Ирландия фунти	55,75
1 Исландия кронаси	0,54
10 Испания песети	2,88
100 Италия лираси	2,19
1 Канада доллари	25,71
1 Қувайт динори	116,12
100 Ливан фунти	2,18
1 Германия маркаси	24,80
1 Норвегия кронаси	5,61
10 Португалия эскудоси	2,37
1 Сингапур доллари	24,65
1000 Туркия лираси	0,66
1 Финляндия маркаси	8,30
1 Франция франки	7,18
1 Швеция кронаси	5,28
1 Швейцария франки	30,62
1 ЭКЮ	45,32
10 Япония иенаси	3,42
1000 Россия рубли	7,67
1 Эстония кронаси	3,09
1000 Украина карбованеци	0,20
1 Латвия лати	65,41
1 Литва лити	8,70
1 Қозоғистон тенгеси	0,55
1 Молдова лейи	7,55
1000 Беларусь рубли	3,03

*) — Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

Ваколатли банклар эркин муомаладаги нақд валютани айирбошлаш шахобчалари орқали сотишда уларнинг сотиш ва харид қилиш қийматини талаб ва таклифдан келиб чиққан ҳолда мустақил равишда белгилайдилар. Валютани аҳолидан харид қилишда воситачилик ҳақи олинмайди.

Doğan

- Сиз муносиб баҳода сотиб олишингиз мумкин бўлган энг яхши автомобиль!

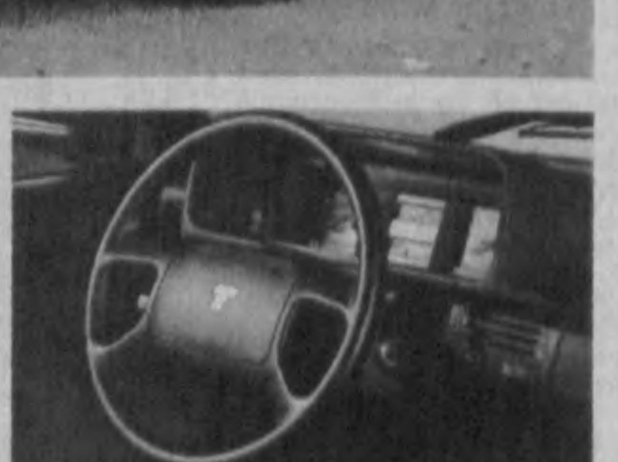

У қудратли двигателга, ажойиб юриш сифатларига эга. Бир йил давомида бепул хизмат кўрсатиш кафолатланади. Ўзбекистон муҳитига ниҳоятда мослилик, шинамлик ва жозибадорлик - бизнинг автомобилимизга хос сифат белгиларидир.

Doğan автомобилларини

Тошкентдаги омбордан "ТАШКОЧАВТО" ўзбек-турк қўшма корхонаси сотади.

"Ташкочавто" бу "Тофаш"-"Фиат" заводларининг расмий мижози.

TOFAŞ

FIAT

TASHKOCAUTO

Манзилимиз:

Тошкент, Ойбек проспекти, 47.

Тел.: 54-35-98. Факс: 54-99-27.

ЖУРНАЛИ 70 ЁШДА

МАЪНАВИЯТ МИНБАРИ

Ҳозирги «Гулистон» журнали 1925 йили «Ер юзи» номи билан «Қизил Ўзбекистон» газетасига илова тарзида чиқа бошлаган эди. «Ер юзи» «Ўзбекистон қурилишида», «Машъала» номларида, 1935 йилдан буён эса «Гулистон» номи билан чоп этилган журнал Ўзбекистондаги энг оммавий нашрлардан бирига айланди.

«Гулистон» журналининг ўтган ярим асрлик нусхаларини варақлар эканмиз, унинг нақадар халқ турмуши ва маънавияти билан ҳамоҳанг қадам ташлаганига гувоҳ бўламиз.

Журналнинг ижтимоий мавқеини белгилайдиган сифатларидан бири унинг саҳифаларидан ХХ аср ўзбек адабиёти тамал тошини қўйган адиблар асарларининг тез-тез босилиб туриши бўлди. Халқимизнинг деярли барча забардаст адиблари журналда ўзининг у ёки бу асарини эълон қилишни шараф деб билдилар. Омма орасига миллий бадиий-эстетик қадриятларни етказишда «Гулистон» журнали жуда катта халқ минбари даражасига кўтарилди. Унда асарлари чоп этилган ўнлаб ёзувчи, шоирлар қатағон қилинди, бироқ халқ севган адибларнинг ижод чечаклари «Гулистон»да абадий гуллаб қолди.

«Гулистон»га ҳужум 1929 йиллярданоқ бошланган эди. Журнал ҳам ўз вақтида «миллатчи» сифатида қораланди. Чўлпон шеърлари босилмай қолди. Боту ва Элбеклар журнал таҳрир ҳайъатининг аъзолигидан чиқарилди. 1931 йил 6 май куни «Ер юзи»нинг юзи» деган мақола эълон қилиниб, унда «Ер юзи» журнали «Партия бош йўли учун астойдил курашмаганликда», «маҳаллий миллатчиларга қарши курашдан ўзини четга олганликда» қораланган эди.

Аммо журнал халқ онги ва қалбидан маълум ўринни эгаллаган эди. Шу боис у маънавият оламидан изсиз йўқолиб кетмади. «Ер юзи»ни тиклаш эҳтиёжи туғилди ва у «Ўзбекистон қурилишида», «Машъала» бўлиб халқ кўнглини ёрита бошлади.

Матбуот халқ мулки, миллат эҳтиёжи сифатида шаклланади. У қачонки бундай қутлуғ вазифа ҳамда масъулиятни унутса, унинг умри қисқа, тақдири заволдир.

«Гулистон» тарихини кўз олдимизга келтирсак, унинг қанчалик халқ маънавияти ва миллий қадриятлар ғамхўри, жарчиси эканлигига қаноат ҳосил қиламиз. Иккита мисол менинг доимо кўз олдимда туради. Биринчиси, Беллолинининг «Чўмилаётган соҳибжамол» расми журналда босилиб чиққач, одамларда тасвирий санъатга бўлган муносабат анча ўзгариб кетганига гувоҳ бўлганман. Сартарошхоналарда, машина ойналарига, дўконларга, «Чўмилаётган соҳибжамол» расми осилди. «Темур тузуклари» эълон қилина бошлаганда халқ бир чайқалди, бироқ у тезда тинчитилди. Расул Ҳамзатовнинг «Менинг Доғистоним» асари ҳар бир ўзбекнинг тилида «Менинг Ўзбекистоним» деган калимага айланди. Афсус, на «Темур тузуклари», на «Менинг Доғистоним» журналда охиригача чоп этилмади...

1991 йил 31 август халқимиз тарихида унутилмас воқеа бўлди. Ўзбекистон мустақиллиги бутун дунёга эълон қилинди. Газета-журналларга давлат ёрдами берилди, уларнинг моддий-техник ва маънавий асоси мустаҳкамланди. Худди шу мақсадда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг тегишли қарорига биноан «Нафосат» ва «Гулистон» журналлари негизида янги «Гулистон» журнали қайта ташкил этилди. «Гулистон» 1994 йил январь ойидан бошлаб Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлигининг нашри сифатида чоп этила бошланди.

«Гулистон»нинг йўналишида ҳам ўзгариш содир бўлди. Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, «Санъат», «Нафосат» ва «Гулистон» журналларининг халқимиз орасида бунчалик кенг тарқалиши ва унинг янги сонларини кўздан кечиришга орзуманд муштарийларнинг кўпайиб боришига асосий омил унинг юқори даражадаги матбаа кўриниши, сифати эди.

Маънавият билан боғлиқ бир муаммо мавжуд. Мустақиллик туфайли миллий анъанавий қадриятларга муносабат ўзгарди. Миллий ғурур ва ифтихор туйғуларини кучайтирувчи қадриятларимиз оммалашди. Бу борада республикамизнинг барча газета ва журналлари қатори «Нафосат» — «Гулистон» журналлари маънавият масалаларини ўз фаолиятига мезон этиб танлади. Натижада Беҳбудий, Фитрат, Чўлпон, Мунаввар қори, Абдулла Авлоний, Сидқий Хондойлиқий, Элбек, Зиё Саид, Аъзам Айюб ва ҳоказо миллатимиз маънавият байроғини баланд кўтарган алломалар ҳақида мақолалар бермоқдамиз.

Ҳар қандай матбуот ўз даври, мамлакат, халқ ва жамият маҳсули, фарзанди экан, уни юзага келтирган ва вояга етказган ижтимоий муҳитга сидқидилдан хизмат қилмоғи ҳам фарз, ҳам қарздир. «Гулистон» журналининг бундан бўлак ният ва мақсади йўқ. Бундан кейин ҳам у халқимиз хизматида, мустақилликни мустаҳкамлаш, миллий истиқлол мафкурасини яратиш йўлида, маънавиятини юксалтиришда ҳормай-толмай меҳнат қила беради.

Тилаб МАҲМУДОВ,
«Гулистон» журналининг бош муҳаррири

«ГУЛ» ШЕЪРИНИНГ ЯРАТИЛИШИ

Мен бу воқеанинг шоҳиди эмасман, адабиёт, шеърият шинавандаларидан эшитганман, холос. Аммо эшитса-эшитгудай, ёзса-ёзгудай воқеа экан, қаламни қўлга олдим.

***

Атоқли шоир Ғафур Ғулом 1948 йилнинг 1 Май байрамини андижонлик ёр-биродарлари билан ўтказгиси келди. Ўшандай бўлди. Кечқурун Абдулҳамид Хуррамникида бедилхонлик, навоийхонлик бўлди. Ондан кейин кўк чой ичишиб, бир оз ҳордиқ чиқаришгач, деворда осиғлиқ турган дуторни олиб, навбат билан чертишди. Шоирларнинг саркардаси йўлда чарчаб келганлиги маълум, шунинг учун одатдагидан кўра эртароқ жой солинди.

Абдулҳамид Хуррам — гулчи. У азонда туриб, Андижон кўчаларидаги гулларни суғорар, парваришлар эди. Ғафур ака саҳар чоғи ўрнидан туриб қараса, Хуррам жойида йўқ.

Улфат иккалалари кўчага чиқишди. Хуррам Абдураззоқов гуллар орасида экан. Ғафур ака ва Улфат ҳам гуллар ичига кириб боришди.

Баҳор кеч келдими, гуллар очилмаган. Аммо Хуррам у ердан очилган гул топиб чиқди. Сўнг Ғафур акага узатди. Ғафур ака гулни бир-икки ҳидлади. Унинг ҳидидан завқ олиб, «оҳ» деб қўйди. Сўнг қулоғига қистирди. Қимирламай, кулганича икки кўзини гулга қаратди. Сўнг деди:

Бу баҳор тонгида биринчи гулни,
Андижон шаҳрида ҳидладим, тақдим.

Шеърни такрор айтди. Аммо Абдулҳамид Хуррам шошмасдан секин ёзарди. Биринчи икки сатр тугагач, шоир иккинчи икки сатрни айтди:

Бу гулни энг азиз ва зариф дўстим,
Мулла Абдулҳамид айлади тақдим.

— Бўла қолинг, — деди Ғафур ака Хуррамнинг ёзувидан юраги ҳовлиқиб. — Илҳом қочиб кетади. Улфат! Ўзингиз олинг, дафтар-қаламни!

Хуррам кулиб, дафтар-қаламни тез ёзишга уста ҳисобланмиш Улфатга узатди. Ғафур ака қулоғида гул, оғзида шеър. Улфат чаққонлик билан «Гул» сарлавҳали янги туғилган шеърни ёзиб бормоқда:

Ғунчаси, япроғи тугал,
Бу гулни китобга солиб қўйганман.
Ва унга насиҳат қилар чоғимда
Танбурнинг қулоғини бураб қўйганман.

Ҳаётдан баҳраманд жаҳонда ҳамма,
Бебаҳра яшамак муносиб эмас.
Баҳорда ерларни қазиб чувалчанг
Қуёшга бош чўзар, олсам деб нафас.

Якка уй мўриси тутунларидек,
Юзингга сингмасин ғурбатнинг доғи.
Баҳор айёмидир, баҳор айёми,
Сенга ҳам япроқлар, ғунчалар чоғи.

Сен тақдим этдинг шу гулни, дўстим,
Ўз кўзинг ўнгида чаккамга тақдим.
Ҳазил-ҳузул аралаш рост сўзни айтиб,
Қалбингга гул рангли бир гулхан ёқдим.

Урфон ОТАЖОН.

СУРАТДА: журналнинг бир гуруҳ ижодкорлари.

ИЖОДИЙ ЖУРЪАТ МАКТАБИ

Олтмишинчи йиллар охири, етмишинчи йилларнинг бошлари эди. Биз-яқинда Тошкент дорилфунунида ва бошқа жойларда ўқишни тугатиб, журналистикага янги кириб келган ёшлар, бениҳоя ғайрат ва ҳавас билан халқимиз маданиятини кўтаришга, миллий қадриятларимизни тиклашга бел боғлаб юрган чоғларимиз.

Қатағон йилларида фидойиларча ижод қилгани учун қамоқ, сургунларга маҳкум этилган ва жазо муддатини ўтаб келган Мирзакалон Исмоилий, Мақсуд Шайхзода, Миртемир, Миркарим Осим, Саид Аҳмад, Лазиз Азиззода, Шорасул Зуннун, Ҳамид Сулаймон, Шукрулло каби табаррук зотлар суҳбатига мушарраф бўлиб, улардан элюртга фидойиликни мерос қилиб олишга чоғланган пайтларимиз. Марказда доҳий Сталин шахсига сиғинишни қоралаиб, Н. Хрущев даврида қатағонлик музлари бироз эрий бошлади, илгари ижоди тақиқланган Борис Пастернак, Александр Солженицин каби айрим адибларнинг асарлари чиқа бошлади. Аммо, бу — собиқ СССР — қудратли империянинг марказида эди. Қардош республикаларда эса Қодирийнинг «Ўтган кунлар»и эндигина оқланган, аммо Шайхзоданинг «Жалолиддин Мангуберди», Ҳамид Олимжоннинг «Муқанна» драмалари ҳали ҳам тақиқда эди. Мумтоз адабиётимиздан Навоий, Машраб, Огаҳий, Комил Хоразмий, Аваз Ўтардан бошқалар, хусусан, Бобур ижодини, Яссавий ҳикматларини, соҳибқирон Темурни тилга олиш ашаддий миллатчилик ҳисобланиб, жазога мустаҳиқ эди. Ўзбекистоннинг энг қадимий тарихи ва, айниқса, темурийлар даври тарихини фақат қоралаш мумкин эди. Шундай мураккаб бир вазиятда республикада партия ва ҳукумати раҳбарлигига Нуриддин Муҳиддинов, ундан сўнгроқ Шароф Рашидов келди ва мафкуравий қатағонликнинг муз тоғлари бошқа миллий республикалар қатори бизда ҳам сал эрий бошлади. Ижтимоий ҳаётда бу ҳурриятни яна қайта чиқа бошлаган «Гулистон» журнали бошлаб берди. «Гулистон» саҳифаларида ижодий жамоа — Иброҳим Раҳим, Султон Акбарий, Суннатилла Анорбоев, Саъдулла Сиёев, Шукур Холмирзаев ва бошқа жасур адиблар меҳнати билан «Гулистон» қадимий, ширали, миллий тилда ёзишга ўтди ва гўзал, жозибали тил бойликлари билан ҳаммани ҳайрон қолдирди.

Камина «Совет Ўзбекистони» редакциясида ишлаб, «Гулистонга» илк бор қатнаша бошладим. Ўша вақтдаги газетамиз бош муҳаррири адиб ва ҳуқуқшунос олим Мақсуд Қориев, унинг ёрдамчилари Холбек Ёдгоров, Расул Раҳмон, Ҳабиб Нуъмон, Эътибор Охунова, Абдулла Абдуқодиров ёш ижодкорларга меҳрибон, ғамхўр эдилар. Биз «Совет Ўзбекистони»га иш тақозосига кўра фикрларни, «Гулистон»га эса кўнглимиздаги далил, эркин фикрларни ёзар эдик. Шоир Сайёр «Гулистон» журналида каминага танқидчиликда, Маъруф Жалилга шеър соҳасида илк бор устозлик қилган, буни биз ҳозиргача унутмаймиз. Ўшанда Сайёр ака таклифи билан мен Пиримқул Қодировнинг «Кора кўзлар» романига тақриз ёзган эдим.

«Гулистон» журналидаги жасоратли ишлар (айниқса, Темур тузуклари», «Менинг Доғистоним») учун бош муҳаррир Иброҳим Раҳим империя марказига содиқ кишилар томонидан жазоланди, ишдан бўшатилди. Аммо, Иброҳим ака бошқа бир жойга («Ўзбекфильм»га) раҳбар бўлиб, яна миллий истеъдодларга ғамхўрлик қила бошлади. Али Ҳамроев, Шуҳрат Аббосов, Темур Малик Юнусов каби режиссёрларнинг вояга етишига ҳисса қўшди. «Гулистон»га бош муҳаррир бўлиб келган атоқли адиб ва шоир Асқад Мухтор эса Иброҳим Раҳим бошлаган ишларни янада кенг кўламда давом эттирди. У энг яхши услуб устаси, моҳир таржимон ва ҳикоянавис Ваҳобжон Рўзиматовни, ўзига яраша ўжар ва ўша давр тили билан айтганда, «исёнкор» ёш ижодкорлар-Мурод Ҳидир, Маҳмуд Саъдий, Саъдулла Аҳмад, Абдулла Шер, Сулаймон Раҳмон, Абдуқаҳҳор Иброҳимов, Эмин Усмон ва бошқаларни (жумладан, каминани ҳам) редакцияга ишга жалб қилди. Асқад ака, Ваҳобжон ака ва шу ёшлар журъати билан «Гулистон» журнали Ватанимизнинг бугунги ва тарихининг тиниқ кўзгусига айланди, жаҳонга танилди. Ўша вақтда «Гулистон» АҚШ, Саудия Арабистони, Туркия, Афғонистон, Эрон каби 30 га яқин хорижий давлатларда ўқиларди.

Табаррук 70 ёшга тўлган «Гулистон» журнали истеъдодларга кенг йўл очар ва шу тариқа ижодий журъатга ўргатар эди.

Маҳкам МАҲМУД,
адиб, мунаққид, Халқаро Аҳмад Яссавий мукофоти совриндори.

Муштарийнинг дил сўзлари

ТАФАККУРНИ УЙҒОТАДИ

Мен «Гулистон» журналини айнан шундай деб таърифлагим келади. Бу таърифни тасдиқловчи асослар ҳам мўл.

Биргина мисолни айтиб ўтай: «Гулистон» журнали жуда қийин, аросат бир даврда халқимизнинг миллий руҳи, қадриятлари, маънавий фазилатларини асраб қолишда беқиёс роль ўйнади. Мен олтмишинчи йилларнинг иккинчи ярмида — халқимизнинг атоқли фарзанди Шароф Рашидов ташаббуси билан журналнинг қайта тикланган пайтларини яхши эслайман. Биз — навқирон авлод вакиллари, ўша йилларда журнал саҳифаларида чоп қилинган «Темур тузуклари», «Менинг Доғистоним» (Расул Ҳамзатов асари) китобидан парчаларни излаб топиб қўлма-қўл ўқиганмиз. Адабиётимизга янги нафас олиб кирган Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов, Пиримқул Қодиров, Одил Ёқубов, Ўткир Ҳошимов, Омон Матжонларнинг янгича, миллий руҳдаги шеър ва ҳикояларини ўқиб, ўзимиз учун чексиз маънавий мадад, жасорат, ғайрат-шижоат топардик. Хуллас, «Гулистон» журнали халқимиз тафаккурини уйғотишда, фозил ва фикрловчи ватандошларимизнинг камол топишида катта ўрин тутиб келди.

Худога минг қатла шукур, бугун асрий орзуимизга — мустақилликка эришиб, у бахш этган озодлик-эркинлик неъматларидан баҳраманд бўлиб яшаяпмиз. Муҳтарам Президентимиз Ислом Каримов «Туркистон — умумий уйимиз» деган қутлуғ ҳаракатнинг ташаббускори бўлиб, халқларимизни бирликка, дўстликка, ҳамкорликка ундаяпти. Дарҳақиқат, ҳозир биз учун мустақиллигимизни мустаҳкамлашдан, халқларaро тинчлик-ҳамкорликни ривожлантиришдан муҳимроқ иш йўқ. Мен худди шу йўналишларда беминнат хизмат қилиб келаётган севимли «Гулистон» журналимизнинг ташкил топганига 70 йил тўлиши муносабати билан бугун халқимизни, журнал ходимларини ва муҳлисларини табриклайман! «Гулистон» — маънавиятимиз бўстони бўлиб авлодларимизга ҳам узоқ йиллар хизмат қилаверсин.

Маҳмуджон ШАРИПОВ,
Тошкент шаҳридаги Авиасозлар корхонаси 1-фабрика ошхонаси директори.

Биротаям танқид натижасиз қолмайди

«НАҲОТ АЛДАГАНИ БОЛА ЯХШИ?»

«Халқ сўзи» 1995 йил 1 ноябрь

Газетамизнинг юқоридаги сарлавҳа остида берилган танқидий мақоласида қайд этилган камчиликларни бажариш юзасидан Наманган шаҳар Совет тумани ҳокимлигининг амалга оширган ишлари юзасидан ҳоким М. Турсуновдан жавоб олинди. Унда жумладан шундай дейилади:

Мақола туман ҳокимлигининг кенгайтирилган йиғилишида муҳокама қилинди. Йиғилишда халқ таълими тизимидаги мактаб ва боғчалар, уларнинг оталиқ ташкилотлари раҳбарлари, тегишли хизмат ва бошқармаларнинг мутасадди ходимлари иштирок этдилар.

Йиғилиш қаттиқ талабчанлик, танқидий руҳда ўтди. Муҳокама қилинган масала асосида туман ҳокимининг қарори қабул қилинди. Қарорда «Наҳот алдагани бола яхши?» мақоласида кўрсатилган камчиликлар тўла асосли, деб таъкидлаб ўтилди.

Халқ таълими бўлими тасарруфидаги мактаблар, болалар боғчаларини қишки мавсумга тайёрлаш ишлари шу йил бошидан бошлаб юборилганлиги ва бу хусусда туман ҳокимлигида бир неча бор йиғилишлар ўтказилиб, олиб борилаётган ишлар таҳлил этилиб, қишга тайёргарликни кучайтириш зарур чора-тадбирлари белгилаб берилганлиги қарорда кўрсатиб ўтилди.

Қарорга асосан, болалар муассасаларида ва мактабларда қишки мавсумга тайёргарликда хотиржамликка берилганлиги, келиб чиқадиган муаммоларни ўз вақтида ҳал қилмаганлиги ҳамда соҳа раҳбарларига нисбатан талабчанликни бўшаштириб юборганлиги сабабли тегишли соҳа бўйича ҳоким ўринбосарлари ва туман халқ таълими бўлими раҳбарлари жазоландилар.

Мақолада кўрсатиб ўтилган муассасалардан бири 49-ўрта мактабда асосий бино иситиш тармоқлари мукаммал таъмирланди. Ёрдамчи биноларда таъмирлаш ишлари тугалланиш арафасида турибди. 52 ва 56-ўрта мактабларни қишки мавсумга тайёргарлиги бўйича мақолада қайд этилган камчиликлар ҳозирги кунгача бартараф этилди ва марказий истиш тармоқларига уланди. Барча ишлар оталиқ ташкилотлар ёрдами билан амалга оширилди.

Туман халқ таълими бўлими тасарруфидаги мактаб, боғча ва бошқа муассасаларни қишки мавсумга тайёрлаш юзасидан бажарилаётган ишлар ҳокимлик томонидан назоратга олинган ва белгиланган муддатларда тугалланиши таъминланади.

«МУЛОҚОТ»ГА ОБУНА БЎЛДИНГИЗМИ?

АЗИЗ ЮРТДОШЛАР!

Ошкора, самимий мулоқотга иштиёқингиз бўлса, ўзингизга ҳамдард, кўнглингизга яқин дўст топмоқчи бўлсангиз «Мулоқот» журналига обуна бўлинг!

Агар суюкли Ватанимизнинг, буюк мамлакатимизнинг ўтмиши ва бугуни ҳамда миллатнинг таянчи бўлган улуғ тарихий шахслар ҳақида кенгроқ ва батафсилроқ маълумотга эга бўлишни истасангиз, юрт равнақига хизмат қилишга бел боғлаган «Мулоқот» журналига ёзилинг!

1996 йил учун обуна давом этмоқда. Давримизнинг энг долзарб масалаларига дадил муносабат билдирадиган, халқимиз тарихи, унинг бой маданий мероси ва анъаналарини кенг тарғиб қилиш асосида миллий истиқлол мафкурасини шакллантиришга катта ҳисса қўшаётган, энг демократик ва энг халқчил «Мулоқот» журнали кўнглингизга нур, хонадонингизга файз, онгингизга зиё бахш этишига ишонамиз.

Агар Сиз журналга ўз вақтида обуна бўлсангиз ҳам моддий, ҳам маънавий жиҳатдан ютасиз. Чунки журналнинг чакана савдодаги нархи обуначи оладиганидан анча қимматга тушади. Чинакам ўқувчи учун обуна энг қулай имконият.

Журнал бир йилда 6 марта чиқади.

ОБУНА НАРХИ

Якка тартибдаги обуначилар учун;
Нашр индекси — 75401
Олти ойга 63 сўм 60 тийин
Бир йилга 127 сўм 20 тийин
Ташкилотлар учун;
Нашр индекси — 75406
Олти ойга 108 сўм 60 тийин
Бир йилга 217 сўм 20 тийин

Муҳтарам ўқувчи! Халқимизнинг мустақиллик минбари бўлиб келаётган энг севимли, энг мазмунли, республикамизнинг миллий, ижтимоий-сиёсий ва тарихий-бадиий журналига обуна бўлишга шошилинг!

ЭСЛАТМА: Сотувга ниҳоятда чекланган миқдорда чиқарилади.

«МУЛОҚОТ» журнали таҳририяти.

АҲОЛИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон Республикаси Халқ банки 1995 йил 1 ноябрдан «Ўқувчи» номли янги омонат турини таклиф қилади.

«Ўқувчи» омонати — бу фарзандингиз учун ажойиб совғадир!

«Ўқувчи» омонати бу:

миқдори камида 10 сўм бўлган;

йилига 60 фоиз даромад тўланадиган;

нақд пул билан ёки пул кўчириш йўли билан тўлдириб бориладиган;

юқори даромад олиш учун, зарур миқдордаги маблағ йиғилгандан сўнг бошқа хоҳлаган турдаги омонатга ўтказиш имкониятини берувчи омонат туридир.

«Ўқувчи» омонати ўсмирларга ёшликдан ўз маблағидан тўғри фойдаланишни ўргатиш билан бирга, балоғат ёшини етарлича маблағ билан кутиб олиш учун имконият яратади.

«Ўқувчи» омонати 12 — 18 ёшдаги ёшлар омонатидир!

Халқ банки Сизни кутади.

Маълумотлар учун телефонлар: 45-35-49, 33-78-02, 33-51-95.

Ўзбекистон Республикаси Халқ банки бошқаруви.

Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси Республика телевидениеси жамоаси студиянинг иқтисодий-сиёсий ва маърифий кўрсатувлар дирекциясининг катта муҳаррири Т. Укибоевага онаси

Зулфия МУҲАММАДҚУЛОВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзтелерадиокомпания Хорижий мамлакатларга эшиттиришлар бошқармаси жамоаси катта муҳаррир Раъно Нуруллаевага отаси

Расулмат НУРУЛЛАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

БИР ПИЁЛА ЧОЙ УСТИДА

Қадди-қомати келишган, соҳибжамол бу аёл дўстлари, турмуш ўртоғи идорасининг ходимлари ва журналистларнинг қизғин табрикларини худди ўз чизган картиналар ичидан чиқиб келган кишидек қабул қиларди. Умр йўлдоши — БМТнинг Ўзбекистондаги вакили Холид Малик ҳам кўргазма муваффақиятли ўтаётганидан хурсандлигини яшира олмасди.

ЮЗМА-ЮЗ

Картер МАЛИК

РАНГЛАРНИНГ АЖИБ МЎЪЖИЗАСИ БОР

Ҳақиқий зиёли одам камтар ва оддий бўлишини кўп учратганман. Айниқса, унинг ниҳоятда камтарлиги менга ёқиб қолган эди. Унинг ишчанлиги, ноёб истеъдоди қалбидаги самимияти кишини ўзига асир этади. У қисқа муддат ичида Тошкентда халқаро мактаб ташкилотчиларидан бирига айланди. Шунингдек, у БМТнинг 50-йиллиги муносабати билан Тошкентда ўтган тадбирларда фаол иштирок этди.

Картерхонимнинг асарлари кўргазмаси эса, юртдошларимиз учун ўзига хос кашфиёт бўлди. Рассомнинг турли жанр ва мавзуларда яратган асарлари томошабин кўзини қувонтириб қолмасдан, унинг тафаккурига ҳам ажиб бир ёғдулар олиб киради. Картиналарида рассомнинг руҳи мужассам бўлади дейишади. Шу маънода кўргазмага қўйилган асарларни томоша қилар экансиз муаллифнинг руҳий дунёсидаги теран бир назокатни бутун борлигингиз билан ҳис қиласиз. Кўргазма муносабати билан рассом шундай кириш сўзи ёзган экан:

«Кўргазмага қўйилган асарлар оиламиз Америкада яшаган даврга тааллуқлидир. Унда Нью-Йоркдан 45 дақиқали йўл бўлган, кичкина шаҳарча ҳаётидан олган таассуротлар ўз аксини топган. Бир қанча асарлар

Гудзон дарёсига бағишланган. Бу дарё унинг бўйларида яшовчи кўплаб санъаткорларни илҳомлантирган. Турли хил гуллар ва мевалар ҳам доимо рассомларнинг илҳом манбаи бўлиб келган. Мен ҳам бўёқлар ёрдамида табиатнинг ушбу ажиб мўъжизаларидан ўзимнинг қувонч ва дардларимни топгим келди».

Хўш, бу аёл ким ўзи, деган савол туғилиши табиий. У руҳан романтик хаёллар оғушида бўлса ҳам қалбан доимо эрининг ташвишларига ишончли кўмакчидир. Унга илк саволимиз ҳам ана шу хусусда бўлди.

— Картер Малик хоним, дипломатнинг рафиқаси бўлиш анчайин қийин бўлса керак-а?

— Ҳар қалай осон эмас. Масалан: халқаро мактаб бир йил бурун ташкил этилган эди. Эрим унинг лойиҳаси билан 1993 йили шуғуллана бошлаган эди. Асосан унинг хизматлари туфайли бу иш муваффақиятли якун топди. Мактабда дипломатик корпус аъзоларининг, халқаро ташкилотлар ва фирмалар вакилларининг болалари шуғулланишади. Ҳозир уларнинг сони 90 нафар. Болаларнинг ота-оналари хизмат тақозаси билан кўпинча бутун дунёни айланиб юришади. Шу боис бундай мактаб бу ерда жуда зарур эди. Ушбу даргоҳда беш ёшдан ўн беш ёшгача бўлган турли миллат вакиллари таълим олишмоқда.

— Дарвоқе, тил ҳақида: сиз рус тилини тушунасиз. Тасодифан ўзбекчалаб «Хўп» деганингизни эшитиб қолдим.

— О! Бу қизиқ тарих (кулади). Биз Тошкентга Нью-Йоркдан келганимизда эрим мени уйда қолдириб, ўзи ишга кетарди. Олдинига рус тилини ўрганишга киришдим. Кейин давлат тилини қатъият билан ўзлаштириб олишга киришдим. Ҳозирча тилимни ўзбекча сўзлар билан бойитаяпман.

— Картерхоним оилангиз ҳақида гапириб берсангиз.

— Бизнинг уч нафар фарзандимиз бор. Катта қизим Сара, 15 ёшда. У отда сайир қилишни хуш кўради. Иккинчи қизим халқаро мактабда таълим олмоқда. У китоб ўқиш ва теннис ўйнашни ёқтиради. Ўғлим эса 8 ёшда, у уй ҳайвонларига меҳр қўйган.

— Уй ишларига қандай улгурасиз. Бунинг устига рассомлик санъати билан шуғулланишга анча вақтингиз кетади.

— Кейинги икки йил мобайнида яхши уй бекаси бўла олмадим деб ўйлайман. Чунки авваллари кўп вақтимни болалар тарбиясига бағишлар эдим. Энди эса улар воя га етиб қолишди, шу боис ҳам кўпроқ ижод билан шуғулланишга вақт топаяпман.

— Албатта, турмуш ўртоғингизнинг вақти ҳам жуда кам. Мабода бўш вақти топилиб қолса, уни бирга ўтказасизларми?

— Биз Нью-Йоркда яшаганимизда ҳар ким ўз иши билан банд эди. Бу ерда эса вазият бошқача. Биз биргаликда сайр қиламиз. Қизиқиш доирамиз ҳам бир-бирига мос келаяпти. Йўл-йўлакай бўлғуси асарларим учун, мавзу ва образлар танлайман. Ўзбекистон санъатига жуда ҳам қизиқиб қолдим. Умуман, мен ҳаётимнинг кўп қисмини санъатга бағишлаганман. Турли мамлакатлар санъат мактабларини ўрганганман.

Ҳар қандай аёл каби мен ҳам доимо эрим учун қайғураман. У ишдан жуда кеч қайтади. Шу боис доимо унга ёрдам беришга ҳаракат қиламан.

— Самимий суҳбатингиз учун ташаккур.

Ўз мухбиримиз.

ОШҚОЗОНМИ ЁКИ...

ФАРАНГИСТОННИНГ Гренобл шаҳрилик Мишел Лотито илк бор темир ҳамда шишанинг таъмини тотиб кўрганида 9 ёшда эди.

Шундан бери у темир, шиша синиғи ва пластмасса чайнайди. Унинг ошқозони кунига 900 граммга яқин темир ёки шишани хазм қилишга қодир. 1966 йилдан бу ёғига жами ўнта велосипед ва еттита телевизорни еди. Дўконлардан харид қилинган молларни ташиш учун мўлжалланган аравачани еб тугатишга эса 4,5 кун сарфлади. Венесуэла пойтахти Каракас шаҳрида бир қанча гувоҳлар шоҳидлигида «Сессна» дея аталувчи енгил самолётни қисмларга бўлиб, хазм қилиб юборди. Ниҳоят, катта бир тобутни ҳам паққос туширдики, инсон инсон бўлиб бунақасини кўрмаган, эшитмаган: бир тасаввур қилинг-а, одамзот тобутнинг ичига эмас, тобут одамзот ичига тушса...

МАНА БУНИ ҚАҲРАМОН ДЕСА БЎЛАДИ

МАЪЛУМКИ, яқин-яқингача ҳам бизда ўн фарзандни вояга етказган волидаларни «Қаҳрамон она» юлдузи билан тақдирлаш тамойили мавжуд эди.

Манбалардан маълум бўлишича, инсоният тарихида қайд этиб қолдирилган энг кўп болали она 69 фарзандни ўстирган экан. Масковдан 241 чақирим масофадаги Шуя қишлоғилик деҳқон Фёдор Василевга (1707—1782) тегишли бу ожизанинг жами 27 бор кўзи ёриган: 16 марта иккитадан, 7 марта учтадан ва 4 маротаба тўрттадан эгизак кўрган. Гўдакларнинг деярли барчаси яшаб кетган. Болалар қирқ йил муддат ичида — 1725 йилдан 1765 йилга қадар дунёга келишган. Афсус, бу ҳодиса олис мозийга тегишли. Ким билсин, балки Фёдор Василев ҳамда унинг завжаси ушбу мислсиз серғайратлик намунасини 200 йил кейинроқ кўрсатишганида бир эмас, етти марта қаҳрамонлик «юлдузи» билан тақдирланишармиди...

Олис Чилидаги Сан-Антонио шаҳрида яшаганида Леонтина Албина (1921 йилда туғилган) ҳам шундай «юлдуз»ларнинг камида бештасига даъвогарлик қилиши мумкин эди. 1981 йили у ўзининг сўнгги, 55-чи фарзандини туғди. «Зарбдор» ота — Херардо Албинага (1921 йилда туғилган) ишонадиган бўлсак, Чилига кўчиб келгунларига қадар, Аргентинада улар беш маротаба 3 тадан (бари ўғил бола) эгизак кўришган. 55 фарзанддан 40 таси (24 ўғил ва 16 қиз) яшаб кетган. Қолган ўн бешта гўдак кўз ёриши пайти ҳамда зилзилалар оқибатида нобуд бўлган.

1989 йилнинг 31 январида аргентиналик фермернинг хотини Мария Оливер (1939 йилда туғилган) ҳам 32-чи фарзандини омон-эсон туғиб олди. Болаларининг барчаси соғомон.

ҲАДИСЛАР

Яхшиликка далолат қилувчи билан уни бажарувчининг савоби тенгдир.

Қулоққа ёмон эшитиладиган гапдан сақлан.

ҲАДИСЛАР

КЕЛИНГ, ТИЛИМИЗНИ ҚАЙРАБ ОЛАЙЛИК ЁКИ МАҚОЛЛАР ИЗОҲИ

ЕРДА ЁТГАН ЮМУРТҚА — ОСМОНДА УЧГАН ҚУШ БЎЛАР

Мазмуни: «Кичкина экан, ожиз экан, деб бировни камситма, менсимай ўтирма, вақти келиб у ҳам катта бўлади, қўлидан иш келадиган бўлиб кетади. Ўшанда сен уялиб, изза бўлиб қолишинг мумкин».

ИП ҚАНЧА УЗУН БЎЛМАСИН, БАРИБИР УЧИ ТОПИЛАДИ

«Иш қанча чигал бўлмасин, барибир унинг ечими топилади, чигаллигича қолиб кетмайди (масалан ўғри, хиёнатчи, жиноятчи, ўз ишини қилиб бўлиб, қанчалик яширинишга, изини йўқотишга ҳаракат қилмасин, ахири бир кун қўлга тушади)» дейилмоқчи.

ЧОЙ — ҚУВВАТГА БОЙ

«ЧОЙ НИМА?» — деган саволга кўпчилик: «Ичимлик-да» — деб жавоб бериб қўя қолади. Лекин Ўзбекистонда чой оддий ичимликкина эмас, балки одамлар ўртасидаги муносабатнинг анъанавий воситасидир.

Бизда чой номи билан боғлиқ бир неча издаҳомлар ва меҳмоннавозликнинг турлари келиб чиққан бўлиб, бу ичимликда гап кўплигидан далолат беради: «Чойхона базми», «Бир пиёла чойга таклиф», «Келинчак қўлидаги чой» ва ҳоказо. Эрталаб туриб нонуштани чой ичишдан бошлаймиз. Меҳмондорчиликнинг бошланиши ҳам, ўртаси ва охири чой билан. Танишингизни учратсангиз, салом-аликдан сўнг «Қани, марҳамат, чой қуйиб бераман» деб таклиф қиласиз. Бир ўзингиз, ёки улфатлар билан чойхонага кириб бир чойнак чойни майдалаб ўтириб, хордиқ чиқарасиз. Нега шундай? Чунки, чой ажиб бир неъматдирки, унинг ранги мусаффо, гўзал, мазаси хуштаъм, ҳиди хушбўй бўлиб, ичган кишига чинакам ҳузур бахш этади. Неча бор синаб кўргандирсиз, ахир ҳаво ҳарорати совуқ бўлганда чой ичсангиз танангизни иситади, иссиқ пайтларда ичилган чой — салқинлатади. Қорин очликда чой ичилса, бир оз таскин топилади, овқатдан сўнг ичилган чой ҳазм қилдиради. Барча ичимликлар ичида чанқоқни яхши қондиралигани ҳам чой ҳисобланади. Ташна бўлмасангиз ҳам, шунчаки, бекор ўтириб чой ичсангиз — ҳордиқ. Уйқу босиб келганда чой ичилса, киши сергак тортади, уйқудан кейин туриб чой ичилса, чеҳрани очади. Кўнгил айнишини, бош оғриғини қолдиради.

Шу сабабдан бўлса керакки, чойни гўдаклардан тортиб, қарияларгача, соғлом кишилардан тортиб хасталаргача — барча ичади.

Чой шундай неъматки, у асабларга ором бериб, кишини бардам ва бақувват қилади. Ўзбек халқида: «Агар чой ичмасанг,қувватни қайдан оласан?» деган нақл бежиз айтилмаган бўлса керак. Чойнинг ажойиб хусусиятлари шоирларни ҳам илҳомлантирмай қўймаган, у ҳақда анчагина шеърлар битилган. XIX асрда бухоролик шоир Шоҳ Ниёз Бухорий «Чойнома» номли достон ҳам ёзган. Чой тўғрисидаги энг мақбул шеърлардан бири ҳинд шоири ва мутафаккири Рабиндранат Тагор қаламига мансуб бўлиб, шундан бир парча келтирамиз:

Чиқардир ҳордиқ — доим ичсанг чой,
Чойдир нафосат, куй, ғазал, чирой.
Чоп, азизим, кел, чой ичайлик, чой,
Чойдан ол мадад, чой— қувватга бой.

МАРҲАМАТ, ЯНА САВОЛ БОРМИ?

ВАРДАНЗИ

Варданзи нима дегани?

С. УЛУҒБЕКОВ,
Тошкент вилояти.

Варданзи — (вардани, вардана) — қадимги подшоҳларнинг махсус қароргоҳи, ҳозирги Бухоро вилоятининг Шофиркон туманидаги «Қўрғони Варданзи» номи билан машҳур хароба. Тарихий манбаларда ёзилишича, у Бухородан қадимийроқ, уни шоҳ Шопур бино қилган. Варданзида ҳар ҳафтада бир марта бозор бўлиб, савдо тараққий қилган. Варданзи матоларини, бронзаси (жези)ни савдогарлар ўзга вилоятларга олиб бориб сотганлар. Варданзи ҳали археологик жиҳатдан тўла текширилган эмас, лекин милоднинг 6-асрларига оид археологик материалларга кўра, у ўша даврда тараққий қилган ва араблар ҳужуми арафасида (8-аср боши) Бухородан алоҳида бўлган мустақил подшолик пойтахтига айланган. Варданзи ҳукмдори Варданхудот араблар учун энг хавфли бўлиб, бухорхудотлардан устун турган. Араблар ҳийла билан Бухорони забт қилганларидан кейин варданхудотлар подшолигини бухорхудотларга тобе қилиб қўйдилар. 10-асрда Варданзи обод эди. Бухоро воҳасини Қозоғистон ва Сибирь билан боғлашда Варданзининг тарихий роли катта. Академик Я. Ғуломовнинг археологик ва этнографик кузатишлари Варданзининг 19-аср охирларигача обод савдо-ҳунармандчилик шаҳарчаси бўлиб келганлигини кўрсатди. Ҳозир Варданзи харобалари илмий жиҳатдан текширилмоқда. Бу археологик текширишлар Варданзининг ўрта асрда тутган сиёсий ва иқтисодий мавқеини ёритишга имкон беради.

БЕНАВО

Ҳурматли таҳририят, бизга афғон шоири Бенаво ҳақида маълумот берсангизлар.

З. Омонова,
К. Мажидова.
Самарқанд вилояти
Ургут тумани.

БЕНАВО Абдуррауф (1913 йилда Қандаҳорда туғилган) — афғон маърифатпарвар шоири, публицисти. Ижоди 1934 йилдан бошланган. Кобулга келгач (1939) шоир, олим ва жамоат арбоби сифатида кенг танилди. Афғон академиясига президентлик қилди (1947—51). Бенаво шу йиллари ёзган «Паришона афкор» («Паришона фикрлар», 1957), «Хушҳол ва Исарлар» (1958), «Жер Гул» («Сариқ гул»), «Намурада нжилий» («Бахтсиз қиз») каби шеър ва ҳикоя тўпламларида эскирган урф-одатларни танқид қилиб чиқди. Бенаво «Адаби фунун» («Адабиёт назарияси», 1948), «Осаий ликвал» («Ҳозирги замон ёзувчилари») каби адабиётшуносликка оид асарлар муаллифидир.

ТОПИШМОҚ

Нега тарелка ёки пиёланинг тагида ҳалқасимон қирраси бўлади.

(Шу йил 11 ноябрь сони рўзномамизда эълон қилинган топишмоқлар жавоби қуйидагича: 1-нуқ, бунда кечаси соат 12 бўлади; 2-ёғочларни [illegible] тартибда [illegible] чиқиши керак: 1,2,3,4,5,6,7,8,9 тадан)

Сафарда юрган хотини эрига қўнғироқ қилипти:

— Мушугимиз қалай?

— Ўлди.

— Вой шўрим! Наҳотки, шу гапни юмшоқроқ қилиб айтолмайсан. Томда ўтирипти дегин. Кейин томдан йиқилиб, жони узилди дегин эди. Тушундингми?

— Тушундим.

— Хўп, майли. Ойим қалайлар?

— Томда ўтирипти...

***

Эру хотин саёҳатлар бюросига келипти.

— Биз денгиз сафарига бормоқчимиз, — дебди хотини.

— Имкони бўлса, ҳар хил каюталарда, — деб луқма ташлабди эри.

— Ҳар хил океанларда бўлса янада тузук бўларди, — дея илова қилипти хотин.

Республика об-ҳавони кузатиш маркази хабар қилади:

22 ноябргача бўлган даврда республикамиз ҳудудида кам булутли ва қуруқ ҳаво ҳукм суради. Ҳарорат аста-секинлик билан кўтарилиб боради: кечалари -2+3 даражадан 4-9 даражагача (жанубий вилоятларда 7-12 даражагача), кундуз кунлари 14-19 даражадан 19-24 даражагача илиқ бўлади. Жанубда ҳароратнинг кўтарилиши 17-22 даражадан 23-28 даражагача бўлиши кузатилади. Шимолда эса ҳарорат кечалари 0-5 даражадан 3-8 даражагача, кундуз кунлари 10-15 даражадан 20-23 даражагача кўтарилади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Ахборот 36-29-89;
Тунги муҳарририят 33-10-28.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — А. Йўлдошев.
Навбатчи — О. Тўрақулов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0507. 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2 Босишга топширилди — 21.50.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топшириш вақти—21.00